

Minister van Defensie
Directie Materieel, Vastgoed, Leefomgeving en
Duurzaamheid
o.v.v. Nationaal Programma Ruimte voor Defensie
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

uw kenmerk	ons kenmerk	behandeld door	datum
	2298-2024	Jos van den Boogaart	6 februari 2024
onderwerp	bijlage	telefoonnummer	verzonden
Zienswijze	1	0413 -28 19 11	

Hooggeachte minister,

Op 18 december 2023 heeft u de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ter visie gelegd en uiterlijk tot en met 12 februari 2024 ruimte geboden voor het geven van een formele reactie (zienswijze). Daarnaast heeft u het Participatieplan PlanMER en Nationale Beleidsvisie NPRD gepubliceerd. Op deze documenten wenst de gemeente Maashorst meerdere formele reacties (zienswijzen) te geven.

Algemene reactie:

De gemeente Maashorst onderkent de noodzaak voor uitbreiding van activiteiten van onze krijgsmacht in het belang van onze veiligheid en begrijpt dat u voor de benodigde extra ruimtebehoefte ook onderzoekt of een deel daarvan ingevuld kan worden op het grondgebied van onze gemeente. Het standpunt van de gemeente Maashorst is daarbij dat uitbreiding van activiteiten van defensie in onze omgeving de belangen en toekomstplannen van de gemeente Maashorst en haar inwoners, alsook onze regionale en andere nationale belangen (dan die van defensie) niet mag benadelen of blokkeren. Wij noemen daarbij gebiedsontwikkelingen voor woningbouw, bedrijvigheid, energietransitie, klimaatadaptatie, transitie landbouw, natuurherstel en verhoging grondwaterpeil op en rond ons natuurgebied De Maashorst, leefbaarheid, gezondheid, lucht-, water- en bodemkwaliteit, bereikbaarheid etc. Voor een deel zijn bovengenoemde thema's in regionaal verband uitgewerkt, vastgesteld en aangeboden aan de betreffende ministeries, met het doel de daaraan verbonden ruimtebehoefte mee te nemen in de Nota Ruimte. Wij verwijzen daarbij naar onze (aangepaste) ontwerp Omgevingsvisie¹, naar Ontwikkelperspectief NOVEX-de Peel², de RES-NOB 1.0³ en naar de het ruimtelijk programma van Regio NoordOost Brabant (RNOB)⁴.

In dat kader merken wij op dat heropening van vliegveld De Peel voor NOVEX de Peel geen wenkend perspectief is! De stapeling met (uitbreiding van) activiteiten, zoals bij vliegbasis Volkel,

¹ Bron: [Aangepaste omgevingsvisie te raadplegen | Gemeente Maashorst](#)

² Dit document wordt vanaf 1 maart 2024 openbaar

³ Bron: <https://www.energiewerkplaatsbrabant.nl/res/res+noordoost+brabant>

⁴ Bron: [231016_ruimtelijk_voorstel_rnob_-_bouwsteen_voor_rv_brabant.pdf](#)

oefenspringterrein Reek en laagvlieggebieden in de Peel beperken het beoogde perspectief en het realiseren van de overige opgaven van NOVEX de Peel. NOVEX de Peel is zich bewust van de noodzaak om ruimte voor defensie te creëren en dat er een verband bestaat tussen vliegbasis Volkel en heropening van vliegveld De Peel. Maar duidelijk is ook dat de transitieopgaven in het gebied dusdanig groot zijn en stapelen dat verdere uitbreiding van defensieactiviteiten knellen met de andere Rijks- en regionale opgaven in het gebied.

Specifieke reacties:

1. In het Participatieplan beschrijft u de ruimte die u wilt bieden voor formele en informele participatie. Wij constateren dat de ruimte die u biedt voor informele participatie (bedoeld voor inwoners) zich beperkt tot één digitale informatiebijeenkomst per provincie. Wij wijzen u erop dat deze vorm van informele participatie slechts kan leiden tot een zeer beperkt aantal reacties vanuit inwoners waarmee u niet voldoet aan het door u beschreven doel van informele participatie. De gemeente Maashorst vindt participatie door inwoners belangrijk. Om die reden vragen wij u meer ruimte te bieden voor informele participatie dan alleen één digitale informatiebijeenkomst per provincie.
2. In de NRD verwijst u naar een tekstregel die in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is opgenomen: “Zorgdragen voor nationale veiligheid en ruimte bieden aan militaire activiteiten is van nationaal belang”. Wij wijzen erop dat ruimte bieden aan militaire activiteiten niet het enige nationale belang is dat een beroep doet op onze schaarse ruimte. Wij vragen u daarom om aan deze tekstregel een nadere duiding te geven binnen het kader van de NRD en de afwegingscriteria die u gebruikt bij de te overwegen alternatieven voor invulling van uw ruimtebehoefte en uw weging daarbij ten opzichte van andere nationale belangen. Tijdens het planMER-proces zal uw ministerie op enig moment een voorkeursalternatief kiezen. Het gevaar is daarbij dat uw ministerie daarbij de integrale belangenafweging, die wat ons betreft op kabinetsniveau moet liggen, zelf doet tijdens het planMER-proces. Wij hebben zorgen dat Defensie daarbij de militaire belangen anders weegt ten opzichte van bijvoorbeeld natuur, landbouw of leefomgeving dan dat het kabinet zou doen. Belangenafweging moet ons inziens plaatsvinden middels een kabinetsbesluit in het kader van de Nota Ruimte. Het kan zijn dat daarbij militaire belangen zwaarder wegen dan andere belangen -dat is een politieke keuze- maar het mag niet al ‘verkapt’ plaatsvinden in de planMER.
3. In de NRD beschrijft u de toekomstige ruimtebehoefte van verschillende onderdelen van onze krijgsmacht, met alternatieven en afwegingscriteria waarop u uw keuze voor voorkeursalternatieven wilt baseren. Voor invulling van uw ruimtebehoefte voor jachtvliegtuigen neemt u de vliegbases De Kooy en Deelen niet mee in de NRD omdat u deze bases niet geschikt acht. Wij vragen u om niet op voorhand al mogelijke alternatieven als “niet geschikt” buiten beschouwing te laten. Bij uw afwegingen van alternatieven kunt u ook het criterium “kosten om de locatie geschikt te maken als alternatief” gebruiken. Daarbij kunnen ook de voormalige vliegbasis Twente, een ander vliegveld voor burgerluchtvaart, of een geheel nieuwe toekomstige locatie in dunbevolkt gebied als alternatief worden vergeleken. Alle alternatieven dienen als volwaardige alternatieven te worden meegenomen in het gehele planMER-proces.

4. Voor de vergelijking van alternatieven per ruimtebehoefte heeft u een beoordelingsschaal voor ogen (fig. 5.2) die u gaat toepassen op de thema's zoals weergegeven in uw tabel 5-1. Wij verzoeken u om bij uw vergelijking van alternatieven een meer objectieve beoordelingsschaal toe te passen die past bij de "zwaarte" van het kabinetsbesluit. De door u voorgestelde beoordelingsschaal met "plussen en minnen" is sterk afhankelijk van de beleving van de beoordelaar bij het thema, kan daarmee niet objectief genoemd worden en kan niet voldoende inzicht geven om een integrale afweging te kunnen maken.
5. Binnen het grondgebied van de gemeente Maashorst bevinden zich het oefenspringterrein Reek en de militaire vliegbasis Volkel en binnen onze provincie Noord-Brabant bevinden zich relatief veel vliegbases en andere defensie terreinen ten opzichte van de rest van Nederland. Bij uw zoektocht naar mogelijkheden voor invulling van uw toekomstige ruimtebehoefte worden de defensie terreinen in Noord-Brabant vergeleken op basis van de door u gekozen afwegingscriteria. Wij vragen u bij uw vergelijking van alternatieven het criterium van "bijdrage van de locatie aan (meer) uniforme spreiding van (de overlast van) defensie terreinen en -activiteiten over Nederland" te gebruiken en dit criterium zwaar te laten wegen.
6. De gezondheid van onze inwoners heeft de gemeente Maashorst in haar (ontwerp) Omgevingsvisie een belangrijke plek gegeven. De invloed van geluidsoverlast, trillingen, kwaliteit van lucht, water en bodem op de volksgezondheid en de leefomgeving in het algemeen worden daarbij erg belangrijk gevonden. De GGD-en van Noord-Brabant en Noord-Limburg hebben vanuit hun verantwoordelijkheid een advies gegeven over aspecten van (voorgenomen uitbreiding) van defensie activiteiten die van invloed (kunnen) zijn op de volksgezondheid en vragen de gemeenten deze onderdeel te maken van de in te dienen zienswijzen. De gemeente Maashorst neemt dit advies integraal over en verwijst daarbij naar de bijlage. Wij vragen u bij uw afweging van mogelijke alternatieven binnen het grondgebied van de gemeente Maashorst en de mogelijke impact op de volksgezondheid het gewicht toe te kennen dat in overeenstemming is met onze (ontwerp) Omgevingsvisie en daarbij het advies van de GGD-en te betrekken.
7. Met betrekking tot de ruimtebehoefte voor een oefenspringterrein bent u op zoek naar een terrein van, bij voorkeur, 7 km². Het huidige oefenspringterrein in Reek omvat 2 km² (200 ha) en uitbreiding daarvan beschouwt u als een van de mogelijke alternatieven. In uw vergelijking van alternatieven gebruikt u o.a. het criterium van ligging ten opzichte van Natura 2000 (N2000) en Natuur Netwerk Nederland (NNN) gebieden. Het oefenspringterrein in Reek ligt in een uitgestrekt bosgebied dat onderdeel is van het Natuurnetwerk Brabant (NNB), waaruit net als bij N2000 en NNN gebieden ook gebruiksbepalingen voortvloeien. Om die reden vragen wij u ook de ligging ten opzichte van NNB gebieden als afwegingscriterium te gebruiken. Daarnaast wijzen wij u erop dat uitbreiding ter plaatse tot 7 km² alleen mogelijk is door verwerving van ongeveer 500 ha aan omliggende (agrarische) gronden.
8. Uitbreiding van de milieuruimte van vliegbasis Volkel neemt u in beschouwing voor zowel categorie II ruimtebehoefte (bovenregionale afweging voor nieuwe activiteiten op bestaande locaties) als voor categorie III ruimtebehoefte (meer van dezelfde activiteit op bestaande locaties of gebieden). Naar onze mening kan het niet zo zijn dat vliegbasis

Volkel bij uw categorie II-afweging afvalt als voorkeursalternatief en daarna alsnog belast wordt met extra milieuruimte voor extra vliegbewegingen vanuit uw categorie III ruimtebehoefte. Tijdens informatiebijeenkomsten is door vertegenwoordigers van Defensie duidelijk gemaakt dat de uitbreiding van milieuruimte voor vliegbasis Volkel onder categorie III alleen gaat over uitbreiding van grondgeluid en niets te maken heeft met uitbreiding van Ke-zoneringen om uitbreiding van vliegbewegingen mogelijk te kunnen maken. Wij constateren dat dit niet duidelijk is beschreven in uw NRD en vragen u schriftelijk te bevestigen dat het alleen gaat om uitbreiding van milieuruimte voor grondgeluid. Verder wijzen wij u op het (bij herhaling) door vertegenwoordigers van Defensie gehuldigde standpunt dat vliegbasis Volkel binnen de huidige Ke-zonering **moet** en **zal** blijven: “Uitbreiding van de Ke-zonering van vliegbasis Volkel is niet aan de orde”. Al geruime tijd is bekend dat Ke-zonering van vliegbasis Volkel niet voldoende ruimte biedt voor het volledige vliegprogramma van twee op de basis gestationeerde squadrons F35 jachtvliegtuigen. Dit was voor u enkele jaren geleden de reden om een procedure te starten voor reactivering van vliegveld De Peel. Wat gemeente Maashorst betreft kan het niet zo zijn dat uitbreiding van de geluidruimte van vliegbasis Volkel voor vlieggeluid nu via de NRD en planMER wél mogelijk gemaakt wordt, noch als categorie II, noch als categorie III ruimtebehoefte.

9. In uw overzicht van categorie III ruimtebehoefte noemt u voor vliegbasis Volkel ook de behoefte tot uitbreiding van het beperkingengebied, waarbij windmolens als enige voorbeeld genoemd worden. Hiermee impliceert u dat uitbreiding van het beperkingengebied alleen gaat over de beperking van de hoogte van bouwwerken binnen een straal van 15 km vanaf de vliegbasis. Wij vragen u duidelijker te zijn over de (hoogte)beperkingen die u wenst op te nemen in de bepalingen die straks van toepassing gaan zijn bij uitbreiding van het beperkingengebied.

Met vriendelijke groet,
Secretaris,

Burgemeester van de gemeente Maashorst,

J. van Aaken

M.J.D. Donders-de Leest (wnd.)

Om administratieve en/of organisatorische redenen maken wij gebruik van een digitale ondertekening. Daarom bevat dit document mogelijk geen fysieke handtekening.